Analizy OSW

OŚRODEK STUDIÓW WSCHODNICH 27.03.2013 www.osw.waw.pl

# Przełom w konflikcie turecko-kurdyjskim?

Krzysztof Strachota, Przełom w konflikcie turecko-kurdyjskim?

21 marca na kilkusettysięcznym wiecu w Diyarbakir z okazji irańskiego/kurdyjskiego Nowego Roku odczytano orędzie Abdullaha Öcalana – przebywającego w więzieniu lidera Partii Pracujących Kurdystanu (PKK). Öcalan zadeklarował w imieniu PKK zawieszenie broni, wycofanie sił z Turcji i zarysował perspektywę politycznego (i ściśle powiązanego z państwem tureckim) rozwiązania kwestii kurdyjskiej w Turcji i na całym Bliskim Wschodzie.Orędzie – bez wątpienia uzgodnione z władzami tureckimi – zostało pozytywnie przyjęte przez premiera Erdoğana (oczekuje jednak na realizację deklaracji i przestrzega przed storpedowaniem procesu przez Kurdów), z dużą rezerwą przez społeczeństwo tureckie i część opozycji w Turcji, z nadzieją w USA i UE. Faktyczny przywódca PKK, Murat Karayilan, ogłosił zawieszenie broni i zapowiedział stopniowe wycofanie sił PKK z terytorium Turcji.

**Komentarz**

- Publiczne orędzie pokojowe twórcy i wieloletniego lidera PKK, odsiadującego wyrok dożywocia za działalność terrorystyczną, jest bezprecedensowym i najpoważniejszym sygnałem gotowości politycznego zakończenia zbrojnego konfliktu turecko-kurdyjskiego. Otwarty konflikt trwa od 1984 roku, a jego ostatnia eskalacja w latach 2011–2012 pokazała, że nie można go rozstrzygnąć metodami militarnymi. Orędzie jest efektem wieloletnich nieformalnych negocjacji między PKK (w tym Öcalanem) i władzami tureckimi, i bez ich zgody nie mogłoby być ogłoszone.

- Otwarty dialog polityczny z PKK jest przejawem głębokiej transformacji Turcji pod rządami AKP (m.in. w odniesieniu do mniejszości kurdyjskiej i polityki bezpieczeństwa wewnętrznego i regionalnego). Doraźnie ma zapewnić AKP i Erdoğanowi poparcie dla zmian w konstytucji (m.in. wprowadzenie systemu prezydenckiego w zamian za podniesienie statusu Kurdów) ze strony ludności kurdyjskiej i partii kurdyjskich (BDP). Wobec dużego dystansu ze strony społeczeństwa tureckiego (co najmniej połowa miałaby być przeciwna rozmowom z PKK) i oporów opozycji (zwłaszcza nacjonalistycznej MHP) jest to posunięcie ryzykowne, zapowiadające zarówno dużą determinację, jak i ostrożność ze strony rządu.

- Orędzie Öcalana i fakt, że zostało podtrzymane przez pozostających na wolności liderów PKK są oznaką z jednej strony świadomości mocnej pozycji (w konflikcie zbrojnym z Turcją i w skali regionalnej), z drugiej strony gotowości do dialogu politycznego z Ankarą. Po znaczącej deklaracji zawieszenia broni i wycofania sił z Turcji oczekiwać będą realnych działań ze strony rządu – w pierwszej kolejności ograniczenia represji i uwolnienia zatrzymanych przez siły porządkowe członków PKK. Ewentualny brak pozytywnej reakcji władz grozi powrotem do działań zbrojnych.

- Zawieszenie broni znacząco wpływa na sytuację w Syrii. Doraźnie wycofujące się siły PKK wzmocnią tamtejszych Kurdów (pozostających w napiętych stosunkach z syryjską opozycją). W dłuższej perspektywie sukces „procesu pokojowego" zmniejszyłby wrogość Turcji wobec blisko związanych z PKK Kurdów syryjskich i zwiększył pole manewru Ankary między politycznymi i zbrojnymi ugrupowaniami w Syrii (co jest istotne ze względu na brak jakichkolwiek perspektyw na szybką stabilizację tego państwa). W wymiarze strategicznym Turcja mogłaby liczyć na dalsze umocnienie pozycji na Bliskim Wschodzie, w czym Kurdowie (jak wskazuje m.in. zbliżenie i doskonała współpraca Turcji z Kurdami irackimi) mogliby okazać się bardzo użyteczni.